

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Staatsexamenmonitor 2021

Staatsexamensmonitor VO

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Aantal staatsexamenkandidaten	3
3.	Mate van inwisseling bij diplomakandidaten	4
4.	Slagingspercentage van diplomakandidaten	6
5.	Aantal deexamenkandidaten	7
6.	Cijfergemiddelden	8
6.1.	Cijfergemiddelden van de kernvakken	8
6.1.1.	Nederlands	8
6.1.2.	Engels	9
6.1.3.	Wiskunde	10
7.	Extra examenmaatregelen 2021	11
7.1.	Duimregeling	11
7.2.	Aantal herkansingen	13

1. Inleiding

De staatsexamens van 2021 hebben wederom plaatsgevonden in een buitengewone situatie. In de winter van schooljaar 2020-2021 zijn vanwege de wereldwijde coronapandemie scholen regelmatig periodiek gesloten geweest, of zijn klassen tijdelijk in quarantaine geplaatst. Hierdoor was voor een groep staatsexamenkandidaten de voorbereiding voor de examenperiode verstoord. Dit geldt ook voor het VSO, waar tussen de 15-20% van de schoollocaties gesloten is geweest, ten opzichte van ongeveer 7% van de schoollocaties in het VO. Om hiervoor te compenseren, zijn er ruim voor de examenperiode twee extra maatregelen doorgevoerd. Voor het verkrijgen van een diploma mocht één vak buiten beschouwing worden gelaten voor het slagingsgemiddelde, de zogenaamde ‘duimregeling’, en kregen leerlingen een extra herkansingsmogelijkheid. Deze maatregelen waren zowel van toepassing op het VO examen als het staatsexamen. Waar in 2020 door de staatsexamenkandidaten alleen college-examens zijn afgelegd voor het behalen van examenvakken, zijn de staatsexamens dit jaar wel volledig afgelegd.

Dit rapport vat een aantal relevante staatsexamenstatistieken samen. Allereerst wordt er bericht over de aantallen kandidaten (§2), hun cijfergemiddelden (§6) en de uiteindelijke slagingspercentages (§4). Daarnaast wordt de mate van inwisseling van diplomakandidaten onderzocht (§3). Het inwisselen van vakken uit eerdere jaren is een mogelijkheid waar in het staatsexamen veelvuldig gebruik van wordt gemaakt. Tot slot, besteedt dit rapport aandacht aan de mogelijke gevolgen van de duimregeling en de extra herkansing op de staatsexamens (§7).

2. Aantal staatsexamenkandidaten

Kandidaten die staatsexamen willen maken moeten vijf maanden voor de start van de eerste examens worden aangemeld bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) om in aanmerking te komen voor deelname aan een examen. Kandidaten kunnen zichzelf aanmelden of hun aanmelding wordt verzorgd door een VSO school. In de praktijk betekent dit dat er meer aanmeldingen zijn dan kandidaten die daadwerkelijk deelnemen. Deze rapportage bericht uitsluitend over staatsexamenkandidaten die ook echt hebben deelgenomen aan de examens.

Een groot deel van de staatsexamenkandidaten is afkomstig uit het voortgezet speciaal onderwijs (VSO). Daarnaast is er nog een diverse groep individuele kandidaten die deelnemen aan het staatsexamen, waaronder kandidaten uit Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES) en kandidaten die niet tot de VSO of BES groepen behoren, zoals leerlingen van particuliere scholen. Leerlingen van VSO scholen kunnen op verschillende manieren deelnemen aan het examen en het merendeel van de leerlingen op deze scholen haalt een diploma via het staatsexamen. Daarnaast haalt tussen de 700 en 900 VSO leerlingen ieder jaar hun diploma als extraneus op een school in het voortgezet onderwijs (VO) en kan een klein deel van de VSO-leerlingen het diploma behalen via het VO examen op de eigen school, mits deze in het bezit is van een eigen examenlicentie. De beschikbaarheid van al deze mogelijke examenroutes voor VSO leerlingen heeft tot gevolg dat veranderingen in het aantal VSO staatsexamenkandidaten niet één-op-één te vertalen zijn naar veranderingen in het totaal aantal VSO leerlingen dat een examen aflegt.

In de onderstaande tabellen is, waar van toepassing, een uitsplitsing gemaakt tussen kandidaten uit VSO en VO subpopulaties. Hierbij is een VO kandidaat gedefinieerd als een kandidaat die niet via het VSO of bij een BES locatie examen doet. In de praktijk betekent dit dat de VO groep met name bestaat uit volwassenen die niet naar het voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (VAVO) gaan en uit leerlingen van particuliere scholen zonder examenlicentie. De groep BES examenkandidaten is relatief klein (84 kandidaten in 2021). Bij de tabellen waarin BES kandidaten zijn meegenomen wordt dit specifiek vermeld.

Het totaal aantal examenkandidaten in 2020 en 2021 is weergegeven in Tabel 1. In deze tabel zijn alle kandidaten die één of meer vakken (of werkstukken) hebben voltooid zonder op te gaan voor diploma-onderzoek geteld als deexamenkandidaat. Diplomakandidaten zijn alle kandidaten die in het betreffende jaar met hun examenpakket zijn opgegaan voor een diploma. Dat zijn dus alle kandidaten die in één jaar het volledig vakkenpakket hebben voltooid, kandidaten die examen hebben afgelegd in één of meerdere vakken en middels inwisseling van eerder behaalde resultaten een diploma hebben behaald, en alle kandidaten die op zijn gegaan voor diploma-onderzoek met uitsluitend eerder behaalde certificaten en cijferlijsten. Staatsexamenkandidaten kunnen in hetzelfde jaar een diplomakandidaat zijn op het ene niveau, en een deexamenkandidaat zijn op een ander niveau. Deze kandidaten zijn in Tabel 1 los geteld als deexamen- en diplomakandidaat, maar voor de totalen maar één keer geteld.

Tabel 1 Het aantal kandidaten aan het staatsexamen in 2020 en 2021

		2020	2021
VO	deexamen	1,522	1,636
VO	diploma	980	1,496
VO	totaal	2,520	3,098
VSO	deexamen	2,102	2,144
VSO	diploma	1,653	1,591
VSO	totaal	3,755	3,667

3. Mate van inwisseling bij diplomakandidaten

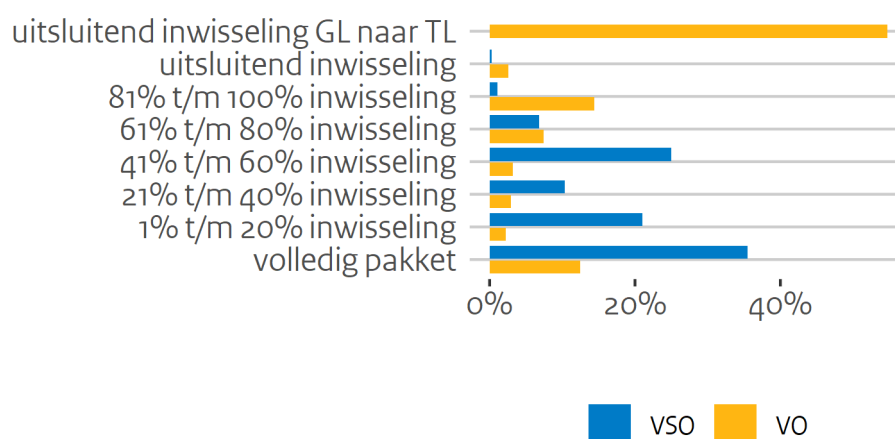
In het staatsexamen komt het veelvuldig voor dat kandidaten over meerdere jaren al hun benodigde examens halen, of dat zij eerder behaalde vakken, bijvoorbeeld op het VO, meenemen om een volledig staatsexamendiploma te verkrijgen. Het behalen van een staatsexamendiploma met gecertificeerde vakcijfers uit andere jaren wordt inwisseling genoemd. Tabel 2 laat het aantal uitgegeven staatsexamendiploma's zien in de afgelopen zes jaar. De tabel is uitgesplitst naar niveau en mate van inwisseling. In de mate van inwisseling worden drie categorieën onderscheiden: leerlingen die in het jaar van registratie een volledig diploma voltooien (volledig pakket), die een deel van de vakken eerder hebben behaald (deels inwisseling) en zij die een diploma aanvragen zonder een examenvak af te leggen (uitsluitend inwisseling).

In Tabel 2 wordt de inwisseling van vmbo gemengde leerweg (GL) naar vmbo theoretische leerweg (TL) apart belicht, omdat het vaak voorkomt dat een leerling examen doet op een school met een vmbo-GL licentie, maar zonder vmbo-TL licentie. Leerlingen hebben vaak op basis van de afgelegde examens op de vmbo-GL instelling ook recht op een TL-diploma, en vragen deze dan via een diploma-onderzoek van het staatsexamen aan.

Tabel 2 Het aantal uitgegeven diploma's naar examenniveau en mate van inwisseling, inclusief BES voor vergelijking met historische jaren

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
vwo	deels inwisseling	168	189	210	223	260	221
vwo	volledig pakket	5	13	4	2	9	17
vwo	uitsluitend inwisseling	3	4	13	17	5	11
vwo	Totaal	176	206	227	242	274	249
havo	deels inwisseling	415	392	401	449	483	421
havo	volledig pakket	52	125	55	42	85	148
havo	uitsluitend inwisseling	6	10	14	21	18	19
havo	Totaal	473	527	470	512	586	588
vmbo-TL	deels inwisseling	415	392	401	449	483	592
vmbo-TL	volledig pakket	52	125	55	42	85	379
vmbo-TL	uitsluitend inwisseling	12	0	20	7	5	8
vmbo-TL	uitsluitend inwisseling GL naar TL	789	846	871	966	1.025	798
vmbo-TL	Totaal	1.268	1.363	1.347	1.464	1.598	1.777
vmbo-BB/KB/GL	deels inwisseling	53	82	85	151	188	219
vmbo-BB/KB/GL	uitsluitend inwisseling	5	2	23	14	11	4
vmbo-BB/KB/GL	Totaal	58	84	108	165	199	223

Diplomakandidaten uit het VO en VSO maken verschillend gebruik van de mogelijkheid om eerder behaalde vakken (certificaten) in te wisselen. Kandidaten uit het VSO halen relatief vaker een (bijna) volledig vakkenpakket in het jaar van diploma uitreiking, zoals weergegeven in Figuur 1 en Tabel 3. In Figuur 1 is wederom te zien dat een fors aandeel van de uitgegeven diploma's voor de groep VO diplomakandidaten bestaat uit vmbo-GL naar -TL inwisselaars, waar geen deelname aan extra examens bij komt kijken. Het valt ook op dat een substantieel deel van de VO kandidaten het staatsexamen gebruikt om een paar deficiënties weg te werken na eerst op een VO school examens te hebben afgelegd.

Figuur 1 Het aandeel diplomakandidaten naar subpopulatie en mate van inwisseling

Tabel 3 Het aantal diplomakandidaten naar subpopulatie en mate van inwisseling ¹

	VO	VSO
volledig pakket	181	549
1% t/m 20% inwisseling	33	326
21% t/m 40% inwisseling	43	160
41% t/m 60% inwisseling	47	387
61% t/m 80% inwisseling	108	106
81% t/m 100% inwisseling	210	17
uitsluitend inwisseling	38	4
uitsluitend inwisseling GL naar TL	798	0

¹ In Tabel 3 zijn 81 gezakte diplomakandidaten weggelaten waarvoor de mate van inwisseling niet te achterhalen was. In de beschikbare gegevens hadden deze diplomakandidaten minder dan 5 geregistreerde vakken, waarvan alleen de vakken die in 2021 moesten bijdragen aan het diploma waren geregistreerd. Het is dus aannemelijk dat deze kandidaten met een onbekend aantal inwisselingen poogden een diploma te halen. Omdat de mate van inwisseling niet met zekerheid was vast te stellen, zijn deze kandidaten uit Tabel 3 weggelaten.

4. Slagingspercentage van diplomakandidaten

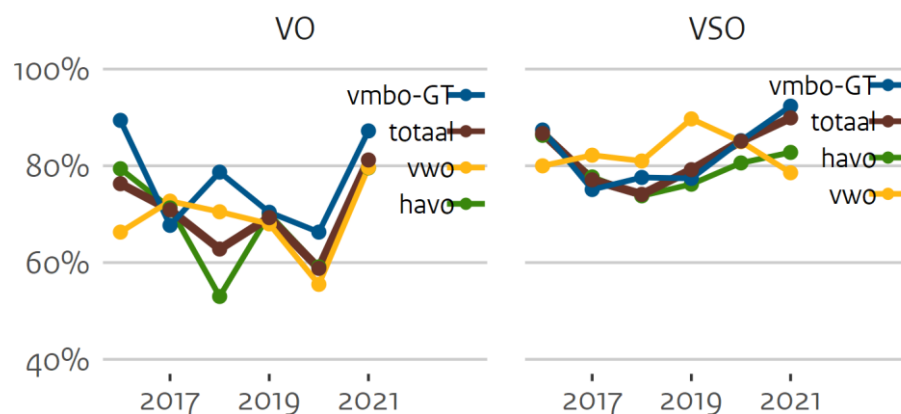
Tabel 4 toont de slagingspercentages van alle diplomakandidaten in 2021. De tabel bevat alleen diplomakandidaten die ook minstens één examen hebben gedaan in 2021. Diplomakandidaten die uitsluitend vakken hebben ingewisseld, zoals een grote groep vmbo-TL kandidaten uit het VO, zijn niet in de slagingspercentages meegenomen. In Tabel 5 en Figuur 2 is een overzicht gegeven van de slagingspercentages over de afgelopen jaren, hierbij moet worden opgemerkt dat de verwerking van staatsexamengegevens nog steeds jaarlijks aan kwaliteit inwint. De slagingspercentages van de vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg (KB) en -basisberoepsgerichte leerweg (BB) zijn niet weergegeven in het jaarlijkse overzicht wegens het kleine aantal kandidaten. De totalen over de examenniveaus heen zijn wel berekend inclusief deze kandidaten.

Tabel 4 Het aandeel diplomakandidaten dat geslaagd is, naar subpopulatie en examenniveau

	VO	VSO	totaal
vwo	79,7%	78,6%	79,5%
havo	79,6%	82,8%	81,4%
vmbo-GT	87,2%	92,3%	91,7%
vmbo-BB/KB		95,2%	95,2%
totaal	81,2%	89,9%	87,4%

Tabel 5 Het aandeel diplomakandidaten dat geslaagd is, naar subpopulatie en examenniveau over de jaren 2016 t/m 2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	kandidaten 2021
VSO vwo	80,0%	82,2%	81,0%	89,7%	85,0%	78,6%	56
VSO havo	86,3%	77,7%	73,8%	76,2%	80,6%	82,8%	389
VSO vmbo-GT	87,4%	75,1%	77,6%	77,4%	85,2%	92,3%	914
VSO totaal	86,7%	77,1%	74,1%	79,2%	85,1%	89,9%	1.587
VO vwo	66,3%	72,7%	70,5%	68,0%	55,5%	79,7%	236
VO havo	79,4%	71,3%	53,0%	70,0%	59,1%	79,6%	289
VO vmbo-GT	89,4%	67,7%	78,7%	70,4%	66,3%	87,2%	133
VO totaal	76,3%	70,9%	62,8%	69,3%	58,8%	81,2%	660

Figuur 2 Het aandeel diplomakandidaten dat geslaagd is, naar subpopulatie en examenniveau over de jaren 2016 t/m 2021

5. Aantal deexamenkandidaten

Voor elk vak dat een staatsexamenkandidaat met een zes of hoger heeft afgesloten wordt een certificaat afgegeven indien het niet deel uitmaakt van een behaald diploma. Tabel 6 laat het aantal kandidaten zien dat één of meer (vak)certificaten heeft ontvangen in 2021. kandidaten die op meerdere niveaus tegelijk certificaten hebben ontvangen zijn hierin dubbel geteld, want deze certificaten maken deel uit van verschillende diplomatrajecten.

Tabel 6 Het aantal uitgegeven certificaten naar subpopulatie en examenniveau

	VO	VSO
vwo	1.077	109
havo	521	555
vmbo-TL	162	955
vmbo-BB/KB/GL	0	685
totaal	1.760	2.304

6. Cijfergemiddelden

In Tabel 7 staan de cijfergemiddelden voor het centraal- en college-examen, uitgesplitst naar niveau en subpopulatie. De gemiddelden bevatten de cijfers van zowel de diploma- als deexamenkandidaten.

Tabel 7 Het gemiddelde centraal examencijfer, college examencijfer en eindcijfer behaald bij de staatsexamens, per examenniveau en subpopulatie

	centraal examen			college-examen			eindcijfer		
	VO	VSO	totaal	VO	VSO	totaal	VO	VSO	totaal
havo	5,85	6,32	6,13	5,39	6,08	5,83	5,73	6,30	6,09
vmbo-GT	6,16	6,33	6,31	6,45	6,55	6,54	6,48	6,61	6,59
vwo	5,68	6,59	5,82	5,58	6,56	5,76	5,76	6,68	5,93
vmbo-BB/KB		6,54	6,54		6,32	6,32		6,48	6,48
totaal	5,82	6,37	6,20	5,66	6,39	6,18	5,88	6,51	6,33

6.1. Cijfergemiddelden van de kernvakken

De cijfergemiddelden van de kernvakken worden gerapporteerd in tabellen 8-12. Het gemiddelde centraal- en college-examencijfer, uitgesplitst naar niveau en subpopulatie, wordt getoond in Tabel 8 voor Nederlands, Tabel 10 voor Engels en Tabel 12 voor wiskunde (wiskunde vmbo, A of B). Voor de college-examens van de kernvakken Nederlands en Engels is bovendien een meerjarige vergelijking beschikbaar. In de gerapporteerde gemiddelden zijn wederom alle behaalde cijfers van zowel deexamen- als diplomakandidaten meegenomen.

6.1.1. Nederlands

Tabel 8 Het gemiddelde centraal examencijfer, college examencijfer en eindcijfer behaald voor Nederlands bij de staatsexamens, per examenniveau en subpopulatie

	centraal examen			college-examen			eindcijfer		
	VO	VSO	totaal	VO	VSO	totaal	VO	VSO	totaal
havo	5,99	6,29	6,18	5,47	5,97	5,79	5,81	6,24	6,08
vmbo-GT	5,95	6,11	6,09	6,43	6,47	6,47	6,31	6,42	6,40
vwo	5,71	6,29	5,79	5,87	6,69	5,98	5,91	6,66	6,01
vmbo-BB/KB		6,36	6,36		6,21	6,21		6,38	6,38
totaal	5,85	6,22	6,11	5,84	6,31	6,18	5,95	6,38	6,26

Tabel 9 Het gemiddelde cijfer behaald bij de college-examens Nederlands per examenniveau en subpopulatie

		2018	2019	2020	2021
VO	vwo	5,80	5,70	6,10	5,87
VO	havo	5,50	5,40	5,60	5,47
VO	vmbo-GT	6,60	6,50	6,30	6,43
VO	totaal				5,84
VSO	vwo	6,40	6,60	6,60	6,69
VSO	havo	5,90	5,90	6,20	5,97
VSO	vmbo-GT	6,70	6,40	6,50	6,47
VSO	vmbo-BB/KB				6,21
VSO	totaal				6,31

6.1.2. Engels

Tabel 10 Het gemiddelde centraal examencijfer, college examencijfer en eindcijfer behaald voor Engels bij de staatsexamens, per examenniveau en subpopulatie

	centraal examen			college-examen			eindcijfer		
	VO	VSO	totaal	VO	VSO	Totaal	VO	VSO	totaal
vwo	6,87	7,37	6,95	6,20	6,88	6,32	6,62	7,20	6,73
havo	7,51	7,87	7,74	6,14	6,49	6,37	6,86	7,18	7,07
vmbo-GT	7,08	7,51	7,46	7,10	7,25	7,24	7,17	7,46	7,43
vmbo-BB/KB		7,53	7,53		7,43	7,43		7,51	7,51
totaal	7,14	7,60	7,47	6,35	7,10	6,90	6,81	7,40	7,24

Tabel 11 Het gemiddelde cijfer behaald bij de college-examens Engels per examenniveau en subpopulatie

		2018	2019	2020	2021
VO	vwo	6,30	6,40	6,70	6,20
VO	havo	6,30	6,30	6,40	6,14
VO	vmbo-GT	7,00	6,90	7,20	7,10
VO	totaal				6,35
VSO	vwo	6,40	6,60	6,60	6,88
VSO	havo	5,90	5,90	6,20	6,49
VSO	vmbo-BB/KB				7,43
VSO	vmbo-GT	6,70	6,40	6,50	7,25
VSO	totaal				7,10

6.1.3. Wiskunde

Tabel 12 Het gemiddelde centraal examencijfer, college examencijfer en eindcijfer behaald voor wiskunde (vmbo, A en B) bij de staatsexamens, per examenniveau en subpopulatie

	centraal examen			college-examen			Eindcijfer		
	VO	VSO	totaal	VO	VSO	totaal	VO	VSO	Totaal
vwo	5,24	6,11	5,33	4,87	6,14	4,99	5,18	6,26	5,29
havo	4,96	5,79	5,45	4,67	5,97	5,45	4,91	6,00	5,57
vmbo-GT	5,46	5,82	5,78	5,73	6,14	6,10	5,77	6,13	6,09
vmbo-BB/KB		5,99	5,99		5,84	5,84		6,03	6,03
totaal	5,18	5,86	5,63	4,91	6,03	5,66	5,16	6,08	5,78

7. Extra examenmaatregelen 2021

In tegenstelling tot 2020 heeft het staatsexamen in 2021 op reguliere wijze plaatsgevonden. Dat wil zeggen dat voor de vakken waar dit van toepassing is, staatsexamenkandidaten zowel een centraal- als college-examen hebben afgelegd. Wel zijn er in het *Besluit eindexamens 2021* bijzondere maatregelen doorgevoerd voor het toekennen van diploma's. Dit jaar is de zogenaamde 'duimregeling' toegepast en kregen diplomakandidaten een extra herkansingsmogelijkheid ten opzichte van 2019 en eerder. Het gebruik van de duimregeling en extra herkansing is niet separaat geregistreerd en is voor deze rapportage gereconstrueerd uit de beschikbare data.

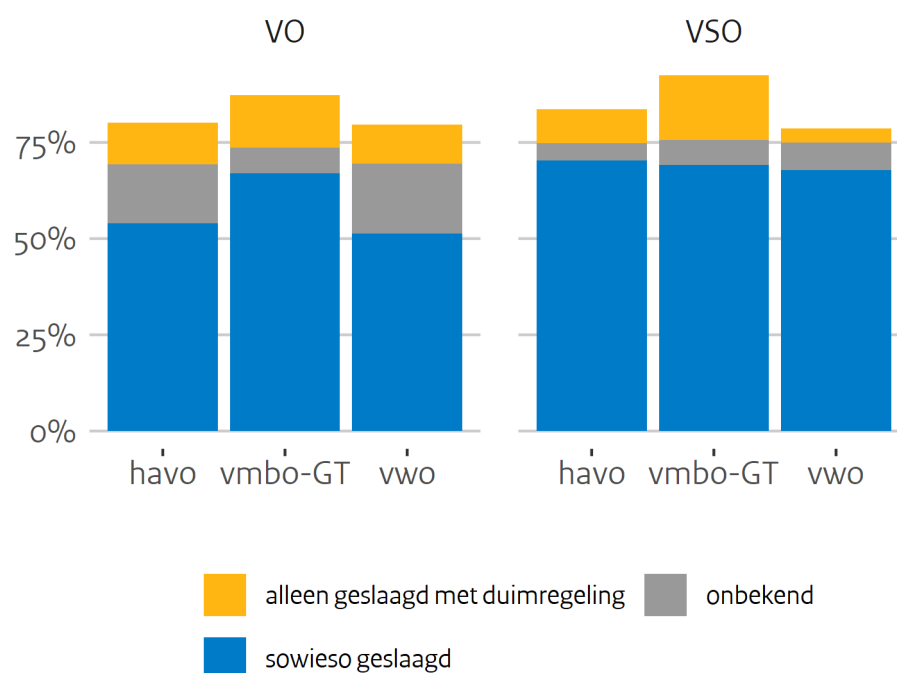
De extra maatregelen waren ook van toepassing op de staatsexamens, al zijn de herkansingen anders georganiseerd dan de herkansingen op reguliere VO scholen. Staatsexamenkandidaten mogen alleen herkansen als ze met de herkansing alsnog kunnen slagen voor een diploma. Om die reden heeft de duimregeling, het niet hoeven te betrekken van één niet kernvak bij de diploma uitslagbepaling, ook invloed op het aantal herkansingen bij de staatsexamens. Alleen als een kandidaat niet geslaagd is voor het diploma, met toepassing van de duimregeling, mag er worden herkanst. Een staatsexamenkandidaat heeft normaalgesproken de keuze om één centraal- en één college-examen te herkansen, niet noodzakelijkerwijs van hetzelfde vak. Deze herkansingsmogelijkheid is uitgebreid in 2021: een kandidaat kon alle onderdelen van maximaal twee vakken herkansen. In paragrafen 6.1 en 6.2 worden beide additionele maatregelen onderzocht, omdat deze van invloed kunnen zijn geweest op de slagingspercentages in 2021.

De duimregeling en extra herkansingsmogelijkheid zijn ruim van te voren aangekondigd, waardoor niet is uit te sluiten dat de regelingen van invloed kunnen zijn geweest op de vooraf gekozen examenstrategie van de kandidaten. Dit maakt dat het effect van de regelingen niet volledig in te schatten is. De onderstaande kwantificaties voor de duimregeling en extra herkansing geven dan ook weer wat er zou zijn gebeurd als de maatregelen achteraf zouden zijn ingetrokken.

7.1. Duimregeling

Figuur 3 en Tabel 13 tonen voor de verschillende examenniveaus het aandeel van de diplomakandidaten dat ook zonder duimregeling zou zijn geslaagd voor het diploma (blauw), en het aandeel van de kandidaten die de duimregeling nodig had om te kunnen slagen (geel). Gemeten over het hele cohort is minstens 13,1% van de kandidaten geslaagd dankzij de mogelijkheid om een vak buiten beschouwing te laten bij de uitslagbepaling, terwijl minstens 64,4% geen gebruik heeft gemaakt van de duimregeling. Om te reconstrueren of een kandidaat profijt heeft gehad van de duimregeling is er gekeken naar de overeenkomst tussen de diploma-uitslag en de vakcijfers. Als op basis van de vakcijfers een kandidaat normaalgesproken zou zijn gezakt, is er systematisch voor elk van deze kandidaten steeds een vakcijfer weggelaten om te kijken of deze dan resulteerde in de uitslag "geslaagd". Op basis van deze methode is het voor 90,8% van de uitslagen te achterhalen geweest hoe de kandidaat is geslaagd.

Voor een deel van de kandidaten was niet te achterhalen of ze de duimregeling nodig hebben gehad of niet (grijs), dit komt in veel gevallen door onvolledige registratie van ingewisselde vakken uit andere jaren. Deze categorie van 'onbekenden' kan op zijn hoogst volledig bestaan uit kandidaten die de duimregeling nodig had, óf sowieso al was geslaagd. Het is aannemelijk dat de categorie 'onbekend' bestaat uit een mix van kandidaten die de duimregeling wel en niet nodig hadden.

Figuur 3 Het aandeel kandidaten dat geslaagd zou zijn geweest zonder maatregelen (blauw), en dat geslaagd is dankzij de duimregeling (geel), of de combinatie van beide maatregelen, per examenniveau

Tabel 13 Het aantal en aandeel kandidaten dat zonder duimregeling sowieso geslaagd is, en dat geslaagd is vanwege de duimregeling, per subpopulatie en examenniveau

		sowieso geslaagd		alleen geslaagd met duimregeling		onbekend	
VSO	vwo	38	67,9%	2	3,6%	4	7,1%
VSO	havo	271	70,4%	34	8,8%	17	4,4%
VSO	vmbo-GT	631	69,1%	153	16,8%	60	6,6%
VO	vwo	121	51,3%	24	10,2%	43	18,2%
VO	havo	155	54,0%	31	10,8%	44	15,3%
VO	vmbo-GT	89	66,9%	18	13,5%	9	6,8%
totaal		1.305	64,9%	262	13,0%	177	8,8%

7.2. Aantal herkansingen

Staatsexamenkandidaten mogen in een regulier examenjaar alleen herkansen als zij niet geslaagd zijn voor een diploma en mits zij door herkansing alsnog kunnen slagen. In 2021 werd eerst gekeken of een afgewezen kandidaat kon slagen met toepassing van de duimregeling. In het geval dat een kandidaat dan niet zou slagen, kregen zij het recht op het herkansen van alle onderdelen (college en centraal) van maximaal twee vakken. Tabel 14 geeft een overzicht van het aantal herkansingen bij de staatsexamens. Bij zowel het VO als VSO is te zien dat een meerderheid van de herkansers twee vakken heeft herkanst. Van de kandidaten die herkanst hebben heeft minstens 23,4% ook gebruik gemaakt van de duimregeling. Van de kandidaten waarvan met zekerheid was te achterhalen dat ze gebruik hebben gemaakt van de duimregeling (gele groep Figuur 3) heeft 24,0% ook herkanst.

Tabel 14 Het aantal en aandeel diplomakandidaten dat één of twee vakken heeft herkanst

		vwo	havo	vmbo-GT	vmbo-BB/KB	totaal
VSO	één vak herkanst	3 (5,4%)	31 (8,0%)	23 (2,5%)	7 (3,1%)	64 (4,0%)
VSO	twee vakken herkanst	1 (1,8%)	55 (14,1%)	58 (6,3%)	5 (2,2%)	119 (7,5%)
VO	één vak herkanst	15 (6,2%)	24 (8,1%)	2 (1,5%)		41 (6,1%)
VO	twee vakken herkanst	11 (4,5%)	21 (7,0%)	13 (9,7%)		45 (6,7%)

In Tabel 15 wordt het volledige gebruik van de herkansingsmogelijkheden uiteengezet. Omdat kandidaten van maximaal twee vakken alle onderdelen mochten herkansen zijn er acht mogelijke manieren om herkansingen in te zetten, variërend van een enkel examenonderdeel van één vak tot het herkansen van zowel het college-examen als het centraal examen voor twee vakken. De ✓ symbolen in Tabel 15 geven aan voor welke van de acht mogelijke opties het aantal kandidaten wordt weergegeven, en de aantallen zijn uitgesplitst voor VO en VSO subpopulaties.

Bovenop de herkansingen die in Tabel 14 en 15 opgenomen zijn, hebben veertien kandidaten verlate herkansingen gemaakt (na afloop van de reguliere afnameperiode). Voor deze kandidaten zijn alleen de definitieve cijfers geregistreerd en niet zowel de herkansing als het eerste resultaat. Het is niet mogelijk om na te gaan tot welke subpopulatie(s) deze kandidaten behoren en deze herkansingen ontbreken daarom in tabellen 14 en 15.

Tabel 15 Het aantal en aandeel diplomakandidaten naar inzet van de herkansingsmogelijkheden

	eerste herkanste vak		tweede herkanste vak		vwo	havo	vmbo-GT	vmbo-BB/KB	kandidaten totaal
	college	centraal	college	centraal					
VO		✓			2 (0,8%)	1 (0,3%)	1 (0,7%)		4 (0,6%)
VO		✓		✓	1 (0,4%)		3 (2,2%)		4 (0,6%)
VO	✓				5 (2,1%)	7 (2,3%)	1 (0,7%)		13 (1,9%)
VO	✓		✓			2 (0,7%)			2 (0,3%)
VO	✓	✓			8 (3,3%)	16 (5,4%)			24 (3,6%)
VO	✓	✓		✓		3 (1,0%)	2 (1,5%)		5 (0,7%)
VO	✓	✓	✓		3 (1,2%)	4 (1,3%)	3 (2,2%)		10 (1,5%)
VO	✓	✓	✓	✓	7 (2,9%)	12 (4,0%)	5 (3,7%)		24 (3,6%)
VSO		✓				5 (1,3%)	2 (0,2%)	1 (0,4%)	8 (0,5%)
VSO		✓		✓		7 (1,8%)	18 (2,0%)	3 (1,3%)	28 (1,8%)
VSO	✓				1 (1,8%)	3 (0,8%)	9 (1,0%)	3 (1,3%)	16 (1,0%)
VSO	✓		✓			1 (0,3%)	3 (0,3%)		4 (0,3%)
VSO	✓	✓			2 (3,6%)	23 (5,9%)	12 (1,3%)	3 (1,3%)	40 (2,5%)
VSO	✓	✓		✓		11 (2,8%)	8 (0,9%)	1 (0,4%)	20 (1,3%)
VSO	✓	✓	✓			4 (1,0%)	3 (0,3%)		7 (0,4%)
VSO	✓	✓	✓	✓	1 (1,8%)	32 (8,2%)	26 (2,8%)	1 (0,4%)	60 (3,8%)

Deze monitor is een uitgave van:

Informatieproducten
Dienst Uitvoering Onderwijs

November 2021